

A. K.

"Powstanie styczniowe na
Lubelszczyźnie. Pamiętniki", Roman
Rogiński, Bronisława Deskura, Alfred
Przegaliński, Józef Liniewski,
Władysław Dąbrowy-Żelkowski,
Antoni Migdański, Lublin 1966 :
[recenzja]

Rocznik Lubelski 9, 404

1966

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Powstanie styczniowe na Lubelszczyźnie. Pamiętniki.

Lublin 1966. Wydawnictwo Lubelskie, ss. 241.

„Pamiętniki powstańców 1863 roku”, które oddajemy do rąk czytelników, stanowią wybór pozycji najciekawszych i najbardziej wartościowych dla poznania organizacji i dziejów powstania w Lubelskiem i na Podlasiu”, tak zaczyna się książka, opracowana i wydana z inicjatywy znawcy tego okresu doc. dr. Tadeusza Mencla. Na całość składają się pamiętniki lub fragmenty wspomnień ludzi, którzy odegrali znaczną rolę w powstaniu nie tylko w tym regionie.

Znalazły się tutaj: Romana Rogińskiego *Kartki z pamiętnika* (1861—1863) (wstęp i opracowanie Tadeusza Mencla, s. 9—70 — wspomnienia jednego z głównych dowódców oddziału partyzanckiego działającego na Podlasiu, zwłaszcza w powiecie Biela Podlaska, a także za Bugiem w Grodzieńskim, uczestnika bitwy pod Sławatyczami i innych potyczek; Bronisława Deskura *Dla moich wnuków* (wstęp i opracowanie Zygmunta Mańkowskiego, s. 71—120) — naczelnika cywilnego województwa podlaskiego i powiatu radzyńskiego, jednego z najbardziej radykalnych i lewicowych działaczy i przywódców powstańczych, kierownika nieudanego ataku na Radzyń w noc styczniową; Roberta Alfreda Przegalińskiego *Moja działalność w powstaniu 1863 roku* (wstęp i opracowanie Zygmunta Mańkowskiego, s. 121—130), wspomnienia zawierające mało znane fakty z działań powstańczych na terenie Zamojszczyzny, których był baczny obserwatorem i uczestnikiem jako naczelnik Szczepieszyna; Józefa Liniewskiego *Pamiętnik z lat 1861—1864* (wstęp i opracowanie Józefa Tomczyka, s. 131—180), który jako zastępca naczelnika powiatu radzyńskiego przekazał niezmiernie interesujące dane o organizacji cywilno-wojskowej powstania na terenie tej części Królestwa oraz ciekawe szczegóły o przebiegu reformy uwłaszczeniowej w tym powiecie; Władysława Dąbrowy-Żelkowskiego *Wspomnienia moje z 1863 roku jako siedemnastoletniego powstańca* (wstęp i opracowanie Józefa Tomczyka, s. 181—198), uczestnika oddziału Józefa Jankowskiego, dostarcza ono szeregu interesujących danych o wielu bitwach i potyczkach w Lubelskiem i na Podlasiu oraz o postawie społeczeństwa tych stron; Antoniego Migdałskiego *Wspomnienia rotmistrza kawalerii narodowej z 1863/1864*, (wstęp i opracowanie Wiesław Śladkowski, s. 199—223), który podobnie jak Żelkowski najsilniej związany był z oddziałem Jankowskiego, chociaż służył także pod komendą Kononowicza i Czachowskiego, daje mało znane i bardzo cenne fakty do wydarzeń powstańczych na Lubelszczyźnie.

Prezentowany wybór jest w części reedycją już znanych, w części publikacją nieznaną dotąd, poza gronem wytrawnych specjalistów, wspomnień. Książka jest bardzo starannie opracowana, zawiera bogaty aparat przypisów rzeczowych, not biograficznych, ma zmodernizowaną pisownię. Uzupełnieniem ułatwiającym korzystanie z tej cennej publikacji są zamieszczone indeksy osobowe i miejscowości. Książka w sposób istotny wzbogaca naszą wiedzę o dziejach powstania styczniowego w Lubelskiem i na Podlasiu.

A. K.